

Co a jak a s co a jak

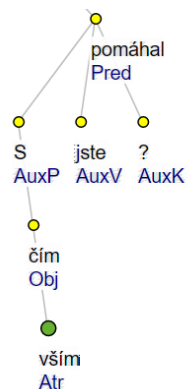
1 Co na a-rovině

Chování zájmena *co* souvisí s jeho sklonnou nebo nesklonnou podobou, ve sklonné podobě mívá funkci tážacího nebo vztažného zájmena. V nesklonné podobě se chová jako stylově příznakové vztažné zájmeno, jako měrové adverbium, součást spojkové konstrukce apod. Spojení „co do“ pak bývá považováno za sekundární předložku.

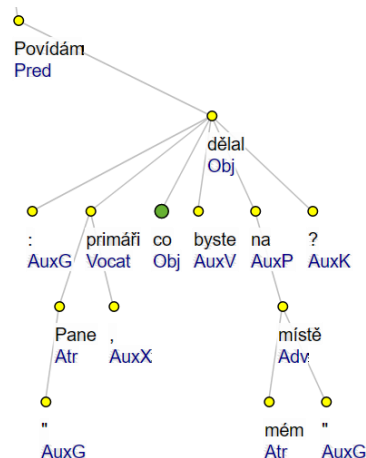
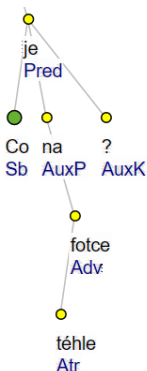
1.1 Co jako tážací zájmeno

- ve sklonné podobě se objevuje jako tážací slovo v otázkách, s afunem podle příslušné syntaktické funkce, zprav. Sb (př. 2) nebo Obj (př. 1 a 3). Na m-rovině má tag začínající PQ.

Př. 1: *S čím vším jste pomáhal?*

Př. 2: *Co je na téhle fotce?*

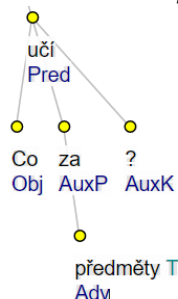

Př. 3: *Povídám: "Pane primáři, co byste dělal na mém místě?"*

- konstrukce „co – za+4“

Ve větách *Co učí za předměty?* *Co vaše maminka dělala za povolání?* nepovažujeme „za+4“ ani za doplnění zájmena „co“, ani za doplněk, ale za slovesné doplnění. Pokud to umožňuje valenční rámec konkrétního slovesa dostává Obj, v ostatní případech Adv (srov. Př. 3a).

Př. 3a: *Co učí za předměty?*

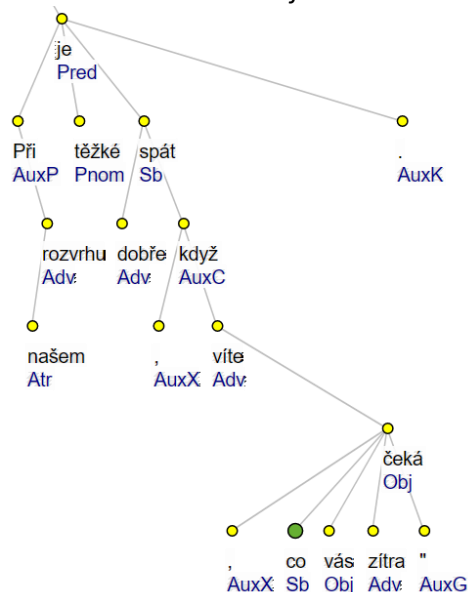
1.2 Co jako vztažné zájmeno sklonné

- připojuje vedl. větu, zejm. předmětnou nebo podmětnou (př. 4), často se přitom vztahuje k předchozímu členu, zprav. zájmenu ve středním rodě (*to*, *nic*, *něco*), př. 5 a 6.

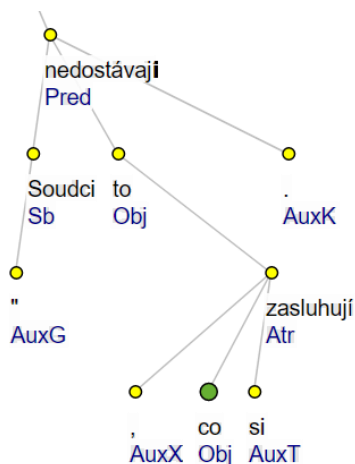
! Na t-rovině může být zájmeno „ten“ schované, na rozdíl od a-roviny

- morfologický tag zájmena *co* začíná PQ.

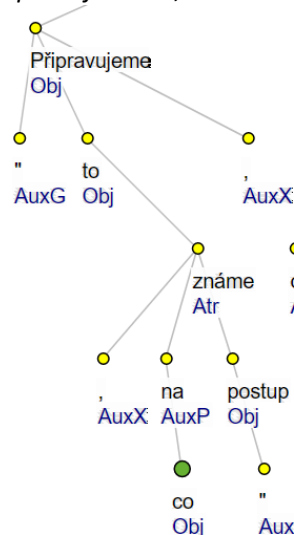
Př. 4: Při našem rozvrhu je těžké dobře spát, když víte, **co** vás zítra čeká."

Př. 5: Soudci nedostávají **to**, **co** si zasluhují.

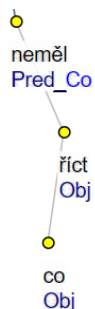
Př. 6: Připravujeme **to**, na **co** známe postup...

Podobně:

Noviny neuveřejňovaly **nic.Obj**, **co.Sb** by mohlo poskvřnit čest manželek tureckých sultánů.
Čas pro odpočinek a zábavu je vždy **něčím.Pnom**, **co.Sb** je nějak spojené s fotbalem.
... neví, **čím.Adv** vlastně píše.

- I v infinitivní konstrukci (př. 7)

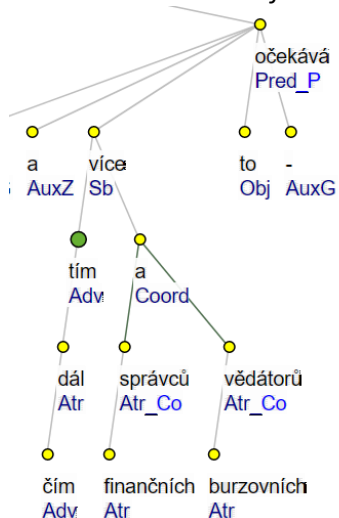

Př. 7: ... neměl co říct

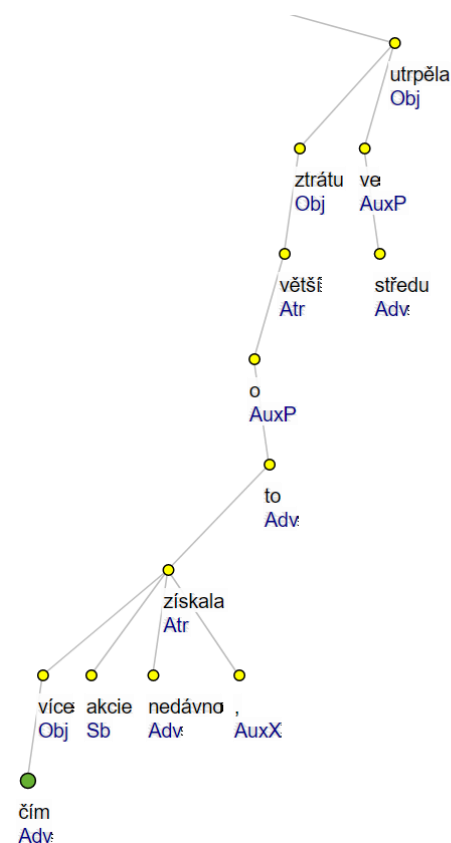
- Ve srovnávacích konstrukcích (čím – tím apod.), př. 8 a 9

! na t-rovině čím dál tím jako DPHR, na a-rovině analyzujeme (př. 8)

Př. 8: čím dál tím více finančních správců a burzovních vědátorů to očekává

Př. 9: ... čím více akcie nedávno získala, o to větší ztrátu ve středu utrpěla.

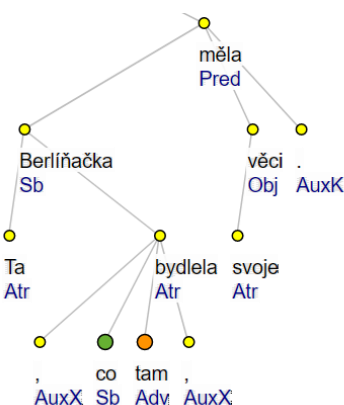
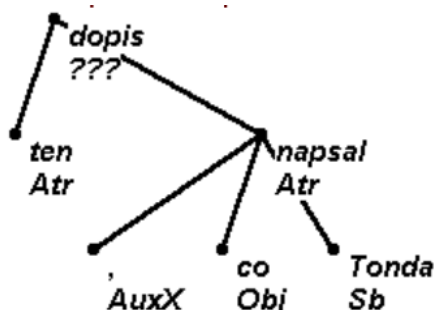

1.3 Co jako vztažné zájmeno nesklonné

Co může ve své nesklonné podobě připojovat vedlejší větu zpr. přívlastkovou - pomocně ho lze nahradit zájmeny *jenž*, *který*. Na m-rovině má tag začínající P4XXX.

Afun dostává podle syntaktické funkce ve větě (př. 10 a 11).

Př. 10: ...ten dopis, co napsal Tonda

Př. 11: Ta Berlínkačka, co.Sb tam bydlela, měla svoje věci

Podobně:

tu ženskou co.Obj máme na výtvarku

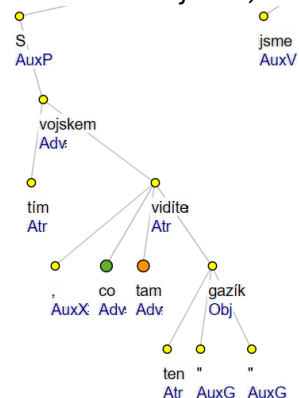
V některých případech se *co* chová jako součást tzv. „analytického relativu“ a je doplněno tzv. „resumptivem“, kterým bývá tvar osobního zájmena (př. 12). *Co* v tom případě dostává afun AuxO a resumptivum příslušný afun podle syntaktické funkce.

Př. 12: sud, co ho Tonda narazil

Pokud vztahné *co* zastupuje adverbální relativum, dostává afun Adv (př. 13), a to i v případě, kdy by se mohlo jednat o analytické relativum, př. *dopis, co.Adv v něm.Adv vyjadřoval nesouhlas*

Př. 13: S tím vojskem, co tam vidíte ten "gazík" jsme vždycky moc hezky strávili čas.

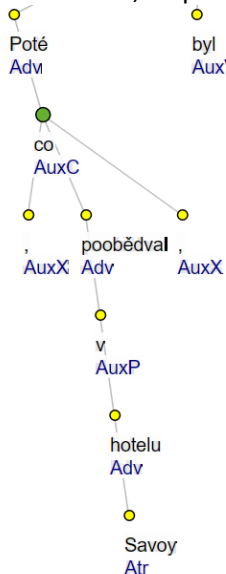

1.4 Co jako spojka

Dostává afun AuxC a má morfologický tag začínajícím „J,“, používá se:

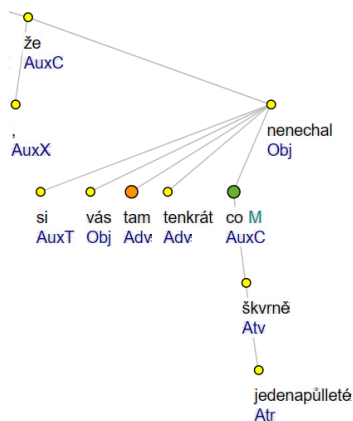
a) v ustálených spojkových konstrukcích typu „poté/ po té co“ (př. 14)

Př. 14: Poté, co poobědval v hotelu Savoy...

b) s významem *jako, coby* (př. 15)

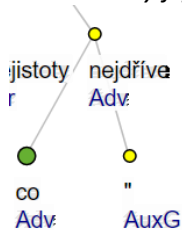
Př. 15: *První otázka: Nezazlíval jste mu, samozřejmě už jako dospělý, že si vás tam tenkrát co škrvně jedenapůlleté nenechal?*

1.5 Co jako měrový výraz

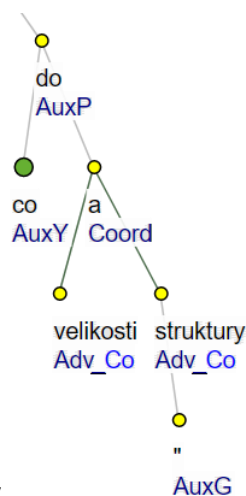
- v konstrukcích se superlativem dostává afun Adv, na m-rovině má tag začínající Db

Př. 16 ... *aby její budoucnost byla zajištěna co nejdříve*

1.6 Co jako součást víceslovných jednotek

Co.AuxY do.AuxP – víceslovná předložka (př. 17)

Př. 17: velmi odlišná skupina **co do** velikosti a struktury

Podobně: a.Auxz + co.AuxY víc.AuxZ – A co víc
rok.AuxY co.AuxY rok.Adv - každoročně

1.7 Co jako částice

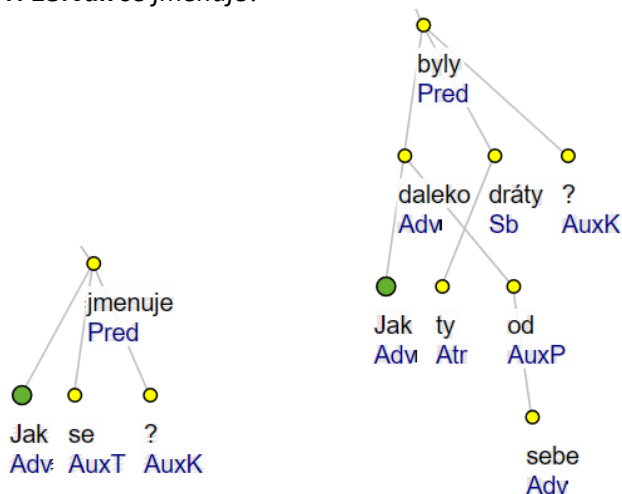
- jako modifikátor věty dostává afun AuxZ a jeho tag začíná TT - př. *nestálo to za nic*, **co.AuxZ?**

2 Jak na a-rovině

2.1 Jak jako tázací adverbium

- jako tázací adverbium dostává *jak* zpravidla afun Adv, morfologický tag začíná Db (př. 18, 19)
Stejně řešíme i zvolací věty, např. *Jak si to představuješ!*

Př. 18: *Jak se jmenuje?*

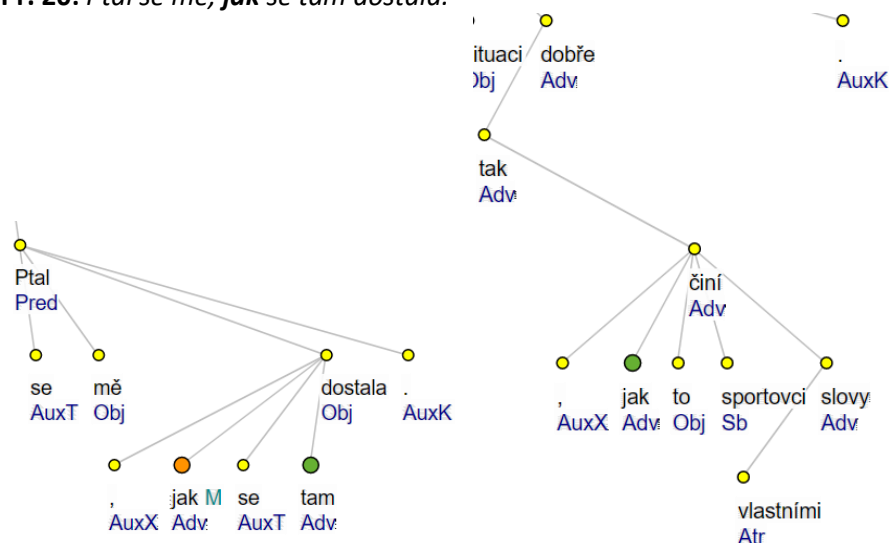

Př. 19: *Jak daleko byly ty dráty od sebe?*

2.2 Jak jako vztažné adverbium

- vyjadřuje způsob ve vedlejší větě obsahové (př. 20), často se srovnávací významem a ve spojení s výrazem *tak* (př. 21)

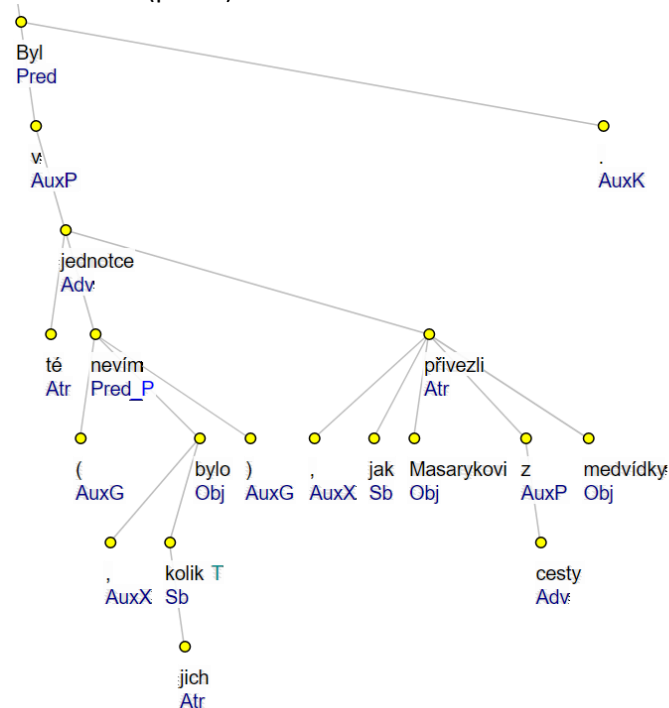
Př. 20: *Ptal se mě, jak se tam dostala.*

Př. 21: *Ale dokonce ani tato čísla nepopisují situaci tak dobře, jak to činí sportovci vlastními slovy.*

2.3 Jak jako vztažné zájmeno

- v hovorovém jazyce může *jak* nahrazovat v přívlastkové vedlejší větě vztažné zájmeno typu *který*. *Jak* pak dostává afun, jako kdyby se jednalo o vztažné zájmeno nebo příslovce, morfologický tag zůstává Db (př. 22).

Př. 22: *Byl v té jednotce (nevím, kolik jich bylo), jak Masarykovi přivezli z cesty medvídky.*

Podobně:

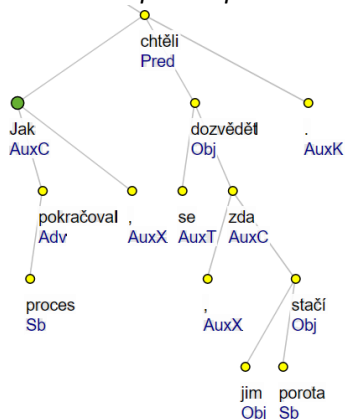
stál na tom místě, jak Adv sme vodtamtud Adv měly ten krásnej rozhled

2.4 Jak jako podřadící spojka

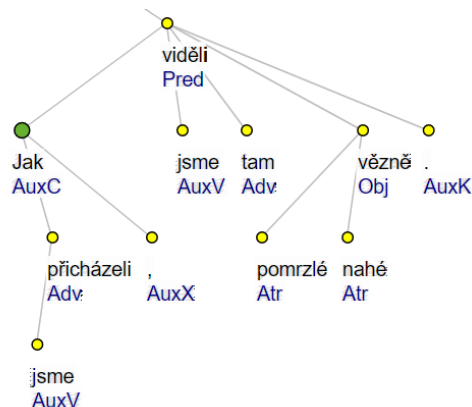
dostává afun AuxC a jeho morfologický tag začíná „J,“, objevuje se hlavně:

a) v časovém, podmínkovém apod. vztahu (př. 23, 24)

Př. 23: *Jak proces pokračoval, chtěli se dozvědět, zda jim porota stačí.*

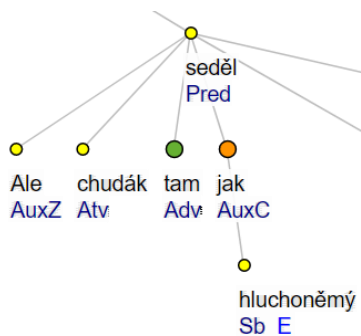

Př. 24: *Jak jsme přicházeli, viděli jsme tam pomrzlé nahé vězně.*

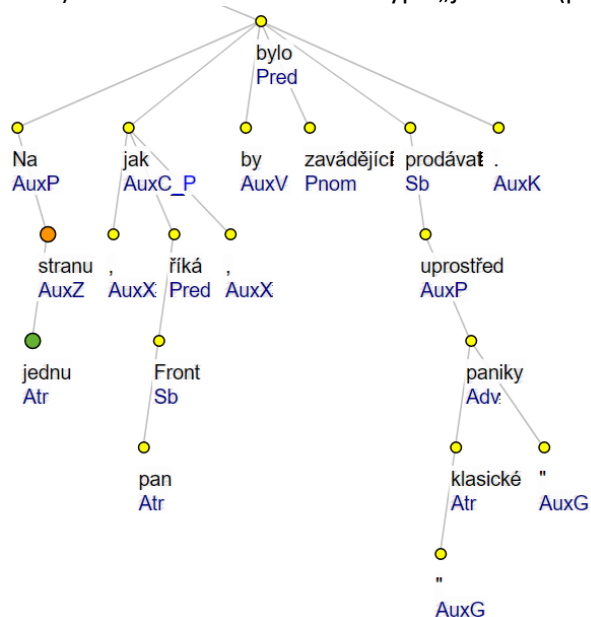

b) ve srovnání, se významem *jako, než* (př. 25)

Př. 25: *Ale chudák tam seděl jak hluchoněmý....*

c) ve vsuvkové konstrukci typu „jak řekl“ (př. 26)

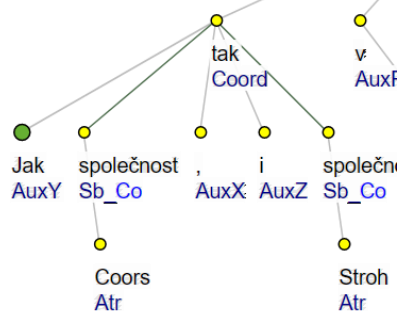

Př. 26: *Na jednu stranu, **jak** pan Front říká, by bylo zavádějící prodávat uprostřed „klasické paniky.“*

2.5 *Jak* jako souřadící spojka

- ve spojení *jak_tak*, *jak* jako první část víceslovné spojky dostává afun AuxY a visí na *tak* s afunem Coord. Morfologický tag začíná J^.

Př. 27: ***Jak** společnost Coors, **tak** i společnost Stroh v poslední době postupují podíl na trhu společností Miller a Anheuser.*

Další doložený příklad:

*Povídali: „**Jak**.AuxY to.Adv, že tam lezeš? – řešeno jako víceslovné*